

การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Enhancing the Operations of Community-Based Child Protection Centers
under Local Administrative Organizations in Chachoengsao Province

สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล¹, โสภณวิชญ์ เสกขุนทด², สุกฤษฎ์ รัชชอนันต์³ และ
ว่าที่ รต.ศิริพงษ์ โกคินวงศ์หิรัญ⁴

Suriyasak Mangkornkaewwikul, Sophonvich Sekkhunthod, Sukrit Rukthanaanun,
And Sub-Lieutenant Siraphong Phokinwonghirun

Received October 25, 2025; Retrieved December 13, 2025; Accepted December 13, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์พัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา ภายใต้บริบทที่ระบบคุ้มครองเด็กยังเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้าง ทรัพยากร และการบูรณาการเครือข่าย ทำให้การตอบสนองต่อความเสี่ยงของเด็กยังไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานและเสนอแนวทางพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เชื่อมโยงข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือคณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก 350 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง คัดประเด็นจากผลปัญหา และวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกมิติ โดยการตรวจตราและติดตามสถานะเด็กและครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ข้อเสนอแนะคือการยกระดับศูนย์ต้องขับเคลื่อนบนฐานแนวคิดยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการทีมสหวิชาชีพระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียน สาธารณสุข และชุมชน ควบคู่การจัดสรรงบประมาณเฉพาะ การกำหนดมาตรฐานกลางด้านการ

^{1,2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, Lecturer in Master of Public Administration Program Department of Public Administration Rajabhat Rajanagarindra University, ⁴ผู้อำนวยการกลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, Director of the Secretariat Division, National Child Protection Committee, Office of Child and Youth Protection, Department of Children and Youth, Ministry of Social Development and Human Security
Email: suriyasak1970@gmail.com

ประเมิน สืบค้น คืบคลาน การเฝ้าระวังเชิงรุก และระบบติดตามผลรายกรณี ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมความเสมอภาคในการคุ้มครองเด็ก แนวทางบริหารจัดการเครือข่ายพื้นที่ เครื่องมือพัฒนางานเชิงปฏิบัติให้ทันห่วงใยและต่อเนื่อง ตลอดจนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับครอบครัวและชุมชน อันนำไปสู่ระบบคุ้มครองเด็กที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก, การคุ้มครองเด็ก, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, การพัฒนา

Abstract

This research aims to improve the operations of community child protection centers in sub-district communities under the jurisdiction of local administrative organizations in Chachoengsao Province. The study examines the limitations of the child protection system in terms of structure, resources, and network integration, resulting in inconsistent and substandard responses to children's risks. The objectives are to study operational problems and propose development guidelines for greater efficiency and sustainability. A mixed-methods research approach is used, linking quantitative and qualitative data. The quantitative sample consisted of 350 members of the community child protection center committees, collected via questionnaires and analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation). Qualitative data were obtained through in-depth interviews with stakeholders, identifying key issues and analyzing them using content analysis. The research findings indicate that overall operations are at a moderate level across all dimensions, with monitoring and follow-up of children and families at a moderate to high level. The conclusion is that upgrading the centers requires a child-centered approach and the integration of multidisciplinary teams between local administrative organizations, the Department of Social Development and Human Security, schools, public health agencies, and the community. This should be coupled with specific budget allocation, the establishment of central standards for assessment, tracing, returning children, proactive surveillance, and case-by-case follow-up systems. Expected benefits include policy recommendations to enhance equity in child protection and guidelines for managing regional networks. Tools for developing timely and continuous practical work, as well as strengthening resilience at the family and community levels, leading to an effective and sustainable child protection system.

Keywords: Community Child Protection Center, Child Protection, Local Administrative Organization, Development

บทนำ

การคุ้มครองเด็กเป็นพันธกิจเชิงโครงสร้างที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสวัสดิภาพ ป้องกันความเสี่ยง และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกมิติ ซึ่งรัฐไทยได้พัฒนากฎหมายและนโยบายเพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (Child Protection Act B.E. 2546, 2003) ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 โดยเน้นบทบาทของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดตาม มาตรา 17 และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 20 ในการวางยุทธศาสตร์ สนับสนุนบริการทางสังคม และประสานความร่วมมือทุกระดับ เพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรง และการแสวงหาประโยชน์ (Royal Gazette, 2003)

การกระจายอำนาจการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 250 ได้ขยายบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีภารกิจดูแลบริการ สาธารณะและการส่งเสริมสิทธิเด็กในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม (Royal Gazette, 2003) ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับ แนวโน้มสากลในการส่งเสริมการคุ้มครองเด็กโดยใช้กลไกพื้นที่เป็นฐาน (UNICEF, 2021) เพื่อให้เกิดการดูแล แบบใกล้ชิด มีความไวต่อบริบทวัฒนธรรม และเกิดความยั่งยืนของกลไก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ได้ ร่วมมือกับองค์กรยูนิเซฟ ประเทศไทย เพื่อพัฒนาระบบศูนย์คุ้มครองเด็กระดับตำบล โดยมีแนวคิด “การ คุ้มครองเด็กเป็นเรื่องของทุกคน” (Department of Children and Youth Affairs, 2021) ทั้งนี้เพื่อให้เกิด กลไกพื้นที่ที่บูรณาการงานของหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว ในการปกป้องเด็กจากความเสี่ยง อย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เด็กไทยในปัจจุบันยังคงเผชิญปัญหาหลากหลาย ได้แก่ การถูกละเมิด ความรุนแรง การแสวงหาประโยชน์ทางเพศและแรงงาน การขาดความปลอดภัยในครอบครัว ตลอดจนปัญหา พฤติกรรมเสี่ยงทางสังคม (UNICEF Thailand, 2022; ศูนย์วิจัยเพื่อความปลอดภัยในเด็ก, 2565) ซึ่งบ่งชี้ว่า ระบบการคุ้มครองในระดับพื้นที่ยังขาดความเข้มแข็งและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่อยู่นอก ระบบสวัสดิการกระแสหลัก

เพื่อรองรับความซับซ้อนของปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้ให้ความเห็นชอบ “ยุทธศาสตร์การ คุ้มครองเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564” (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 ธันวาคม 2560) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ เด็กไทยทุกคนมีชีวิตปลอดภัย อยู่ดีมีสุขภายใต้ครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเน้นหลักการสำคัญ ได้แก่ (1) ประโยชน์สูงสุดของเด็ก (2) การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (child-centered approach) (3) การป้องกันระดับ

ปฐมนิเทศ (4) สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก (Department of Children and Youth Affairs, 2021)

ในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการขยายผลการจัดตั้ง “ศูนย์คุ้มครองเด็กระดับตำบล” จำนวน 400 แห่งทั่วประเทศ โดยความร่วมมือของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และ UNICEF Thailand (Child and Youth Protection Division, (n.d.) ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองเด็กในระดับตำบลต้องครอบคลุมทั้งมิติเชิงระบบ (เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาศักยภาพ การคัดกรองและดูแลรายกรณี) และเชิงพื้นที่ (เช่น การออกแบบกิจกรรมป้องกัน ส่งเสริม พัฒนา ที่สอดคล้องกับบริบทปัญหา) ภายใต้บทบาทของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก มาตรา 20 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 250

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังได้สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่นผ่านหลักสูตร “การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในระบบคุ้มครองเด็กระดับตำบล” รวมถึงจัดให้มีการประสานส่งต่อ การฟื้นฟู การเลี้ยงดูในครอบครัวอุปถัมภ์ และการสนับสนุนเชิงสวัสดิการอย่างเป็นระบบ เช่น กองทุนคุ้มครองเด็ก เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด และการช่วยเหลือด้านกฎหมาย (Department of Children and Youth Affairs, 2021) ถึงแม้จะมีการพัฒนาระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กระดับตำบลในหลายพื้นที่ยังเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (Child Rights Protection Center Foundation, 2022) โดยเฉพาะในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีความหลากหลายด้านบริบท ทรัพยากร และความเข้มแข็งของชุมชน

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในระดับตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมุ่งการศึกษา ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำเสนอในเชิงนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติที่ส่งเสริมการคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561–2580) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเด็กไทยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2023)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

2) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ปัญหาการดำเนินงานการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย (Foundation for the Protection of Children's Rights, 2004) ดังนี้ 1) การตรวจตราติดตามสถานะ 2) การสืบค้นข้อเท็จจริง 3) การประเมินสถานะเด็กและครอบครัว 4) การให้ความช่วยเหลือ 5) การคืนเด็กสู่สังคม และ 6) การป้องกัน

2. การพัฒนาการดำเนินงานการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย (Foundation for the Protection of Children's Rights, 2004) 1) การตรวจตราติดตามสถานะ 2) การสืบค้นข้อเท็จจริง 3) การประเมินสถานะเด็กและครอบครัว 4) การให้ความช่วยเหลือ 5) การคืนเด็กสู่สังคม และ 6) การป้องกัน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย (Chachoengsao Provincial Child and Family Welfare Center, 2025) 1. อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 20 ศูนย์ 2. อำเภอบางคล้า จำนวน 9 ศูนย์ 3. อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 14 ศูนย์ 4. อำเภอลองเขื่อน จำนวน 5 ศูนย์ 5. อำเภอบ้านโพธิ์ จำนวน 16 ศูนย์ 6. อำเภอแปลงยาว จำนวน 7 ศูนย์ 7. อำเภอพนมสารคาม จำนวน 11 ศูนย์ 8. อำเภอสนามชัยเขต จำนวน 5 ศูนย์ 9. อำเภอบางปะกง จำนวน 16 ศูนย์ 10. อำเภอท่าตะเกียบ จำนวน 2 ศูนย์ และ 11. อำเภอรสาธน์ จำนวน 3 ศูนย์

การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

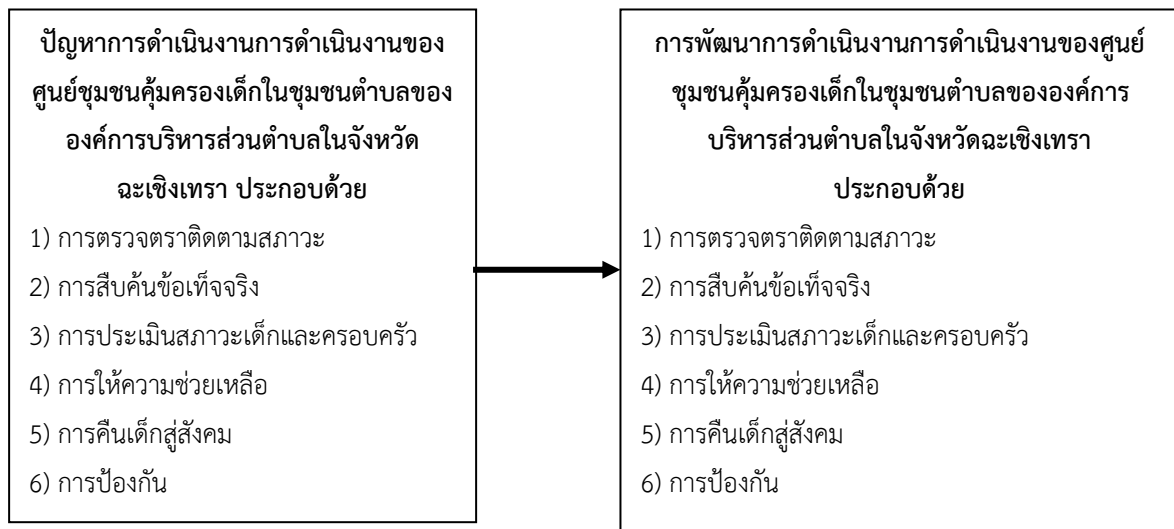
หน่วยงานหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อการคุ้มครองเด็กที่มีการประสานกันมาเป็นระยะเวลายาวนานในหลายพื้นที่ในประเทศไทย มีการประสานงานเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ ประสานทรัพยากร รวมไปถึงมีการนำเอาแนวคิดการสร้างเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม มาแก้ไขปัญหาเด็ก ปกป้องคุ้มครองเด็กจากความรุนแรงทุกประเภท ซึ่งเกิดจากการร่วมมือของหลาย ๆ องค์การที่ต่างมีทรัพยากร และมีการประสานงานร่วมกันมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Kaewtep, K. 1995) การคุ้มครองเด็กในชุมชนคือการดูแลให้เด็กได้รับการปกป้องจากภัยคุกคามต่าง ๆ (เช่น การทารุณกรรม, การล่วงละเมิด, การใช้ประโยชน์) ตามสิทธิเด็ก, สร้างระบบช่วยเหลือที่มีกฎหมายรองรับ (เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546) และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานรัฐ เพื่อให้เด็กมีโอกาสนำอย่างเต็มศักยภาพตามหลักการของ UNICEF และ สิทธิเด็ก 4 ด้าน องค์ประกอบสำคัญในการคุ้มครองเด็กในชุมชน 1) นโยบายและกฎหมาย: มีกฎหมายคุ้มครองเด็กที่เข้มแข็ง (เช่น พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก) และ

นโยบายที่ชัดเจน 2) กลไกการให้บริการ: มีหน่วยงานและระบบที่พร้อมให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิด หรือต้องการความคุ้มครอง 3) ความร่วมมือ: การทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว, ชุมชน, โรงเรียน, และ ภาครัฐ 4) การพัฒนาศักยภาพ: การส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดการดำเนินงานการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ของ Foundation for the Protection of Children's Rights (2004) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงใน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: Foundation for the Protection of Children's Rights (2004)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย (Chachoengsao Provincial Child and Family Welfare Center, 2025) ประกอบด้วย อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา, อำเภอบางคล้า, อำเภอบางน้ำเปรี้ยว, อำเภอคลองเขื่อน, อำเภอบ้านโพธิ์, อำเภอแปลงยาว, อำเภอพนมสารคาม, อำเภอสนามชัยเขต, อำเภอบางปะกง, อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอรสาธน์ มีบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งหมด จำนวน 11 แห่ง มีประชากรทั้งสิ้น 2,843 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการใช้สูตรของทาร์โร (Taro, 1973) จากจำนวนประชากร 2,843 ราย ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญคณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 11 อำเภอ จำนวน 55 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

1. การสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การสุ่มตัวอย่างจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) เพื่อพยายามทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างหน่วยของ ประชากรที่มีอยู่มากลดลงโดยการแบ่งประชากรออกเป็นชั้น ๆ โดยจะแบ่งประชากรออกเป็นชั้นภูมิ ตามอำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนแต่ละอำเภอ ตามชั้นภูมิ และเจาะจงไปยังตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการโดยตรง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อำเภอ เพศ อายุ สถานภาพกรรมการ ระดับการศึกษา การประชุมฯ และแหล่งการรับรู้ข่าวสาร

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อำเภอ เพศ อายุ สถานภาพกรรมการ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาวิจัยได้จัดพิมพ์แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทราและตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุม วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยหรือไม่

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 30 ฉบับ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหา

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.850

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการอบรมทีมงาน ผู้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย รายละเอียดของคำถามและคำตอบในแบบสอบถาม และขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้สามารถชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจในคำถามและคำตอบในแต่ละข้อ

1.4 ผู้วิจัยและผู้เก็บแบบสอบถาม ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 350 ฉบับ ตามสัดส่วนที่ได้ระบุไว้ในแต่ละอำเภอของจังหวัดฉะเชิงเทราแล้ว รอรับแบบสอบถามกลับเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลครบถ้วนแล้ว

1.5 ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้ศึกษาวิจัยได้ขอสัมภาษณ์จากคณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 55 คน โดยในช่วงแรก ผู้วิจัยจะเริ่มจากการแนะนำตนเอง อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย เกริ่นนำด้วยคำถามทั่วไป เพื่อสร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเอง และเมื่อผู้ให้สัมภาษณ์เริ่มมีความคุ้นเคยมากขึ้นแล้ว จึงเริ่มสัมภาษณ์ที่ละคำถามตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดเตรียมไว้

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมา เป็นเพศชาย ในด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-49 ปี รองลงมาคือกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ รองลงมาคือ คณะกรรมการและเลขานุการ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนใหญ่ไม่มีการประชุม รองลงมาคือ ประชุมปีละครั้ง ส่วนใหญ่ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กจัดตั้งอยู่ในสำนักงานปลัด รองลงมาคือ การมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ และส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัว รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา มีระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย อันดับแรก คือ การตรวจตราติดตามสถานะเด็กและครอบครัว รองลงมา คือ การสืบค้นข้อเท็จจริง ตามลำดับการตรวจตราติดตามสถานะเด็กและครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับ

ปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีการเฝ้าระวังความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิเด็กในชุมชน และต่ำที่สุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลได้ร่วมมือกับสถานีตำรวจในพื้นที่ เพื่อหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว สำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิเด็กในชุมชน

การสืบค้นข้อเท็จจริง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ ในกรณีเกิดการละเมิดสิทธิเด็กในชุมชน ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลการมีทีมนักกฎหมาย แพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์ร่วมสืบค้นในลักษณะเป็นสหวิทยาการ และต่ำที่สุดคือ ในกรณีเกิดการละเมิดสิทธิเด็กในชุมชน ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีทีมนักกฎหมายร่วมสืบค้นด้านกฎหมาย

การประเมินสถานะเด็กและครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีระบบ กลไกการพิจารณาความผิดปกติจากสภาพแวดล้อมทางชุมชนผ่านการประชุมทีมสหวิชาชีพ เพื่อประเมินความต้องการรับบริการของเด็กและครอบครัวในชุมชนตำบล และศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีระบบ กลไกการพิจารณาความผิดปกติจากจากข้อเท็จจริงด้านต่าง ๆ และจากสภาพแวดล้อมทางชุมชนผ่านการประชุมทีมสหวิชาชีพ เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนวิธีการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการและประโยชน์สูงสุดของเด็กในชุมชน และต่ำที่สุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีระบบ กลไกการพิจารณาความผิดปกติจากข้อเท็จจริงด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและครอบครัว เพื่อประเมินสถานะเด็กและครอบครัวในชุมชนตำบล

การให้ความช่วยเหลือ/คุ้มครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน และปานกลางจำนวน 4 ด้าน เช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีระบบและกลไกการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในชุมชนตำบลเพื่อให้เด็กมีหลักประกันว่าจะได้รับความปลอดภัย และต่ำที่สุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีระบบและกลไกดำเนินการให้ผู้กระทำความผิดชดเชยต่อการกระทำของตนและยอมร่วมมือเพื่อบำบัดฟื้นฟูด้านพฤติกรรมและจิตใจ

การคืนเด็กสู่สังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ หลังจากคืนเด็กสู่สังคม ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีกระบวนการติดตามประเมินผลเด็กและ

ครอบครัวเป็นระยะ และต่ำที่สุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีกระบวนการประเมินความพร้อมของเด็กและครอบครัวก่อนคืนเด็กสู่สังคม

การป้องกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานในทุกมิติยังคงเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทาย ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีกระบวนการสร้างกลไกการป้องกันเด็กทั่วไปในสังคมให้ได้รับความปลอดภัย ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม และต่ำที่สุดคือ ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลมีกระบวนการสร้างกลไกการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจตราติดตามสถานะ พบว่า ประเด็นสำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่อง คือ ความจำเป็นในการเสริมสร้างระบบการตรวจตราและติดตามสถานะของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง โดยข้อคิดเห็นส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องกำหนดความถี่ของการติดตามในระดับที่ชัดเจน เช่น การตรวจสอบรายเดือนหรือการลงพื้นที่เป็นประจำ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเด็กในชุมชนได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะยังสะท้อนถึงการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานส่วนกลาง เช่น ศูนย์คุ้มครองเด็กระดับจังหวัดและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อสร้างเครือข่ายคุ้มครองเด็กที่มีความแข็งแกร่งและยั่งยืน การมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือบุคลากรทางการแพทย์ ก็ถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มคุณภาพของกระบวนการตรวจตราและติดตาม

2. การสืบค้นข้อเท็จจริง พบว่า การสืบค้นข้อเท็จจริง เป็นกลไกสำคัญที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการกำหนดมาตรการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสม

จำเป็นต้องอาศัยทีมสหวิชาชีพที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีมาตรฐานในการดำเนินงาน ประการแรก ควรจัดตั้งคณะกรรมการสืบค้นข้อเท็จจริงโดยประกอบด้วยนักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาชุมชน และนักกฎหมาย เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความถูกต้อง รอบด้าน และเชื่อถือได้ พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงานส่วนกลางเพื่อยกระดับคุณภาพของกระบวนการ ประการต่อมา ควรมีการประชุมวางแผนและติดตามความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์คุ้มครองเด็ก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียน และผู้นำชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานที่มีเอกภาพ นอกจากนี้ การสืบค้นควรลงลึกถึงระดับชุมชนและโรงเรียน โดยอาศัยข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อน ครอบครัว หรือเพื่อนบ้าน เพื่อสะท้อนสภาพความเป็นจริงของเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ กระบวนการต้องมีความเป็นกลาง

โปร่งใส และดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันการบิดเบือนข้อมูล อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องของข้อมูล โดยเฉพาะกรณีที่เด็กหรือครอบครัวย้ายถิ่น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบติดตามที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่เพื่อให้การสืบค้นมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. การประเมินสภาวะเด็กและครอบครัว พบว่า ประเด็นการประเมินสภาวะเด็กและครอบครัว เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดมาตรการคุ้มครอง ช่วยเหลือ และเยียวยาที่เหมาะสม ข้อเสนอส่วนใหญ่สะท้อนว่าการประเมินควรมีความครอบคลุมและรอบด้าน ทั้งในมิติของสุขภาพกาย สุขภาพจิต การศึกษา ความปลอดภัยในครอบครัว และสภาวะทางเศรษฐกิจสังคม การประเมินที่รอบด้าน จะทำให้สามารถระบุปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา หรือสภาพครอบครัวที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

4. การให้ความช่วยเหลือ พบว่า ประเด็นด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัวเป็นหัวใจสำคัญของการคุ้มครองเด็ก เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับความปลอดภัย คุณภาพชีวิต และโอกาสในการพัฒนาของเด็ก ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทุนการศึกษา ค่าครองชีพ เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนโครงการสร้างอาชีพและรายได้เสริม ทั้งนี้ การมี “กรอบงบประมาณที่ชัดเจน” ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้การช่วยเหลือมีความเป็นระบบและต่อเนื่อง

5. การคืนเด็กสู่สังคม พบว่า กระบวนการคืนเด็กสู่ครอบครัวและสังคมจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ มีระบบ และอาศัยความร่วมมือของทิมสหวิชาชีพในทุกขั้นตอน ประการแรก ก่อนการส่งคืนเด็ก ควรมีการประชุมเพื่อประเมินความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ หากเด็กยังไม่พร้อมควรชะลอการคืนเพื่อป้องกันปัญหาซ้ำซ้อน ประการต่อมา การคืนเด็กสู่สังคมต้องเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ผ่านกระบวนการอบรม ฟื้นฟู และเสริมพลังให้เด็กและครอบครัว พร้อมเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นมิตร โดยให้ชุมชนมีบทบาทเชิงรุกในการช่วยเหลือและยอมรับเด็กกลับคืนสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้ ควรมีระบบติดตามและประเมินผลรายการกรณีโดยทิมสหวิชาชีพ เพื่อประเมินความเสี่ยงและให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สุดท้าย การฟื้นฟูจิตใจควบคู่กับการดูแลด้านกายภาพเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง กระบวนการทั้งหมดนี้ต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น และชุมชน เพื่อให้การคืนเด็กสู่สังคมเกิดความยั่งยืนและมีคุณภาพในระยะยาว

6. การป้องกัน พบว่า ประเด็นด้านการป้องกัน (Prevention) ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและครอบครัวในระยะยาว ข้อเสนอพบสามารถสังเคราะห์ออกเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

การป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กจำเป็นต้องอาศัยแนวทางเชิงระบบและการบูรณาการระหว่างหลายภาคส่วน ประการแรก ต้องมีการจัดทำแผนป้องกันภาวะเสี่ยงในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยมีการเฝ้าระวังเชิงรุกและการกำหนดมาตรการที่ชัดเจน ภายใต้การสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลางเพื่อสร้างมาตรฐาน

เดียวกันทั่วประเทศ ประการต่อมา ควรส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงการป้องกันก่อนปัญหาเกิดขึ้น ขณะเดียวกัน ครอบครัวควรทำหน้าที่เป็นแนวป้องกันด่านแรก ด้วยการสร้างความอบอุ่น การสื่อสารที่ดี และการอบรมผู้ปกครองให้มีความทักษะในการดูแลบุตรหลาน นอกจากนี้ ควรเสริมภูมิคุ้มกันทางความรู้แก่เด็ก เพื่อให้สามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ การป้องกันจะเกิดผลได้จริงเมื่อมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐ โรงเรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น รวมถึงการมีกฎหมายและมาตรการเชิงบังคับที่เข้มแข็งควบคู่กับการสร้างความเข้าใจทางสังคม ทั้งนี้ การป้องกันเชิงรุกที่ต่อเนื่องและรอบด้านจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและยั่งยืนสำหรับเด็กได้อย่างแท้จริง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกมิติ โดยการตรวจตราและติดตามสถานะเด็กและครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี ข้อสรุปชี้ว่าการยกระดับศูนย์ต้องขับเคลื่อนบนฐานแนวคิดยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการทีมสหวิชาชีพระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียน สาธารณสุข และชุมชน ควบคู่การจัดสรรงบประมาณเฉพาะ การกำหนดมาตรฐานกลางด้านการประเมิน สืบค้น คืบค้น การเฝ้าระวังเชิงรุก และระบบติดตามผลรายกรณี ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมความเสมอภาคในการคุ้มครองเด็ก แนวทางบริหารจัดการเครือข่ายพื้นที่ เครื่องมือพัฒนางานเชิงปฏิบัติให้ทันทั่วถึงและต่อเนื่อง ตลอดจนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับครอบครัวและชุมชน อันนำไปสู่ระบบคุ้มครองเด็กที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

อภิปรายผล

1. ด้านการตรวจตราติดตามสถานะเด็กและครอบครัว พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการเฝ้าระวังที่ยังไม่สามารถบูรณาการทุกภาคส่วนได้อย่างเต็มศักยภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพยังสนับสนุนผลดังกล่าว โดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างระบบติดตามที่ต่อเนื่องและครอบคลุม รวมถึงการวางกลไกการทำงานที่มีมาตรฐานเดียวกันระหว่างหน่วยงานทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง การตีความผลการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิด Child Protection System Framework ของ UNICEF (2019) ชี้ชัดว่าศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรายังไม่สามารถเสริมสร้างความแข็งแกร่งในองค์ประกอบหลักของระบบคุ้มครองเด็ก ได้แก่ การป้องกัน การตอบสนอง และการประสานงานเชิงโครงสร้าง การดำเนินงานในปัจจุบันแม้จะมีการเฝ้าระวังในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดมาตรการเชิงรุกเพื่อลดความเสี่ยง ขณะที่การตอบสนองยังเป็นลักษณะเฉพาะกิจ และการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ตำรวจ และหน่วยงานกลางยังคงอยู่ในวงจำกัด

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Sindhudet, S. (2021) ที่ชี้ว่าศูนย์คุ้มครองเด็กในหลายจังหวัดของภาคเหนือก็ประสบข้อจำกัดด้านการบูรณาการเช่นเดียวกัน และยังใกล้เคียงกับข้อค้นพบของ (Jones R., & Stanley, L. 2018) ที่ระบุว่าประสิทธิภาพของการคุ้มครองเด็กขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากงานของ (Smith, 2020) ที่ศึกษาในบริบทของต่างประเทศ พบว่าประเทศที่มีระบบฐานข้อมูลดิจิทัลและมาตรฐานกลางระดับชาติสามารถเสริมสร้างศักยภาพการตรวจตราได้ดีกว่ามาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของประเทศไทยที่ยังต้องการ

2. ด้านการสืบค้นข้อเท็จจริง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่ากระบวนการสืบค้นยังขาดมาตรฐานและระบบที่เข้มแข็ง แม้ว่าศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา จะพยายามรวบรวมข้อมูลจากหลายฝ่าย แต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติที่จำเป็นต่อการกำหนดมาตรการคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพช่วยเสริมให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่า “การสืบค้นข้อเท็จจริง” ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการออกแบบมาตรการช่วยเหลือ พื้นฟู และป้องกันปัญหา หากการสืบค้นข้อมูลยังมีข้อบกพร่องก็ย่อมส่งผลทำให้มาตรการที่กำหนดขึ้นไม่ตอบโจทย์และอาจนำไปสู่ความเสี่ยงซ้ำ

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Sindhudet, S. (2021) ที่พบว่ากระบวนการสืบค้นข้อเท็จจริงในหลายพื้นที่ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และการประสานงาน ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ไม่ครอบคลุม ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานของ (Jones R., & Stanley, L. 2018) ที่ย้ำว่าการสืบค้นข้อเท็จจริงในงานคุ้มครองเด็กจำเป็นต้องอาศัยทีมสหวิชาชีพเพื่อลดอคติและเพิ่มความแม่นยำ อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบนี้มีความแตกต่างจากการศึกษา (Smith, J. 2020) ที่ศึกษาในประเทศที่ใช้ระบบฐานข้อมูลดิจิทัลสนับสนุนการสืบค้น ซึ่งทำให้การเก็บ ตรวจสอบ และติดตามข้อมูลมีความรวดเร็ว ครอบคลุม และต่อเนื่องมากกว่า

3. ด้านการประเมินสภาวะเด็กและครอบครัว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องการพิจารณาความผิดปกติจากสภาพแวดล้อมทางชุมชนผ่านการประชุมทีมสหวิชาชีพ และการนำข้อเท็จจริงด้านชุมชนมากำหนดเป็นแผนบริการ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพิจารณาความผิดปกติจากข้อเท็จจริงด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และครอบครัว ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนว่าการประเมินสภาวะเด็กและครอบครัวยังมีข้อจำกัดด้านความครอบคลุมและกลไกที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Sindhudet, S. (2021) ที่ชี้ให้เห็นว่าศูนย์คุ้มครองเด็กหลายแห่งในภาคเหนือยังมีข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องของการประเมินและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญไม่เพียงพอ และยังใกล้เคียงกับข้อค้นพบของ Jones R., & Stanley, L. (2018) ที่ยืนยันว่าการคุ้มครองเด็กที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการทำงานแบบบูรณาการของหลายหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบนี้แตกต่างจากงานของ (Smith, J. 2020) ที่ศึกษาระบบคุ้มครองเด็กในต่างประเทศ พบว่า

ประเทศที่มีฐานข้อมูลดิจิทัลและมาตรฐานการประเมินระดับชาติสามารถดำเนินงานได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงกว่า ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในเชิงโครงสร้างที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม

4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ/คุ้มครอง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนถึงความจริงที่ว่ายังมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ แม้ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในจังหวัดฉะเชิงเทราจะมีความพยายามดำเนินงานในหลายมิติ ทั้งการจัดบริการสงเคราะห์ การคุ้มครองเด็ก และการเยียวยาฟื้นฟู แต่ยังไม่สามารถทำงานได้เต็มศักยภาพ โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญที่สุดคือประเด็นความปลอดภัยของเด็กที่ยังคงเป็นความท้าทายหลัก ขณะเดียวกันด้านที่อ่อนแอที่สุดคือการให้ผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยอมรับผิดและการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของกลไกการจัดการกับผู้กระทำผิด

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับการศึกษาของ (Sindhudet, S. 2021) ที่พบว่าศูนย์คุ้มครองเด็กในภาคเหนือก็ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการขาดงบประมาณและบุคลากรเฉพาะทาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานของ (Jones R., & Stanley, L. 2018) ที่ชี้ว่าประสิทธิภาพของการคุ้มครองเด็กขึ้นอยู่กับการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย แต่ข้อค้นพบนี้แตกต่างจาก (Smith, 2020) ที่ศึกษาบริบทต่างประเทศและพบว่าประเทศที่มีระบบข้อมูลดิจิทัลและมาตรฐานมาตรฐานระดับชาติสามารถให้ความช่วยเหลือได้รวดเร็วและมีประสิทธิผลกว่า ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างเชิงโครงสร้างในบริบทไทย

5. ด้านการคืนเด็กสู่สังคม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการฟื้นฟูและการคืนเด็กสู่ครอบครัวและชุมชนยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ แม้ว่าศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในจังหวัดฉะเชิงเทราจะมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือและติดตามผล แต่ข้อจำกัดหลายประการยังคงเป็นอุปสรรคต่อความยั่งยืนของการคืนเด็กให้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติ โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการติดตามและประเมินผลเด็กและครอบครัวหลังการคืนสู่สังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในการทำงานหลังการคืนเด็ก แต่ในขณะเดียวกันจุดอ่อนที่ชัดเจนที่สุดคือการประเมินความพร้อมของเด็กและครอบครัวก่อนการคืนกลับ อันเป็นช่องว่างสำคัญที่อาจนำไปสู่การกลับเข้าสู่วงจรปัญหาเดิมได้หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานของ (Sindhudet, S. 2021) ที่พบว่าศูนย์คุ้มครองเด็กในหลายจังหวัดยังประสบข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและทรัพยากรที่จำกัด ทำให้การคืนเด็กสู่ครอบครัวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ (Jones R., & Stanley, L. 2018) ที่เน้นว่าความสำเร็จของการคืนเด็กขึ้นอยู่กับการทำงานแบบสหวิชาชีพและการเชื่อมโยงกับชุมชน แต่ข้อค้นพบนี้แตกต่างจาก (Smith, J. 2020) ที่ศึกษาบริบทในต่างประเทศและพบว่าประเทศที่มีระบบมาตรฐานการประเมินและฐานข้อมูลระดับชาติสามารถดำเนินการคืนเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนกว่า

6. ด้านการป้องกัน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่ากระบวนการป้องกันยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในแง่ของการเฝ้าระวังเชิงรุก การสร้างภูมิคุ้มกัน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการสร้างกลไกป้องกันเด็กทั่วไปผ่านความร่วมมือของครอบครัว

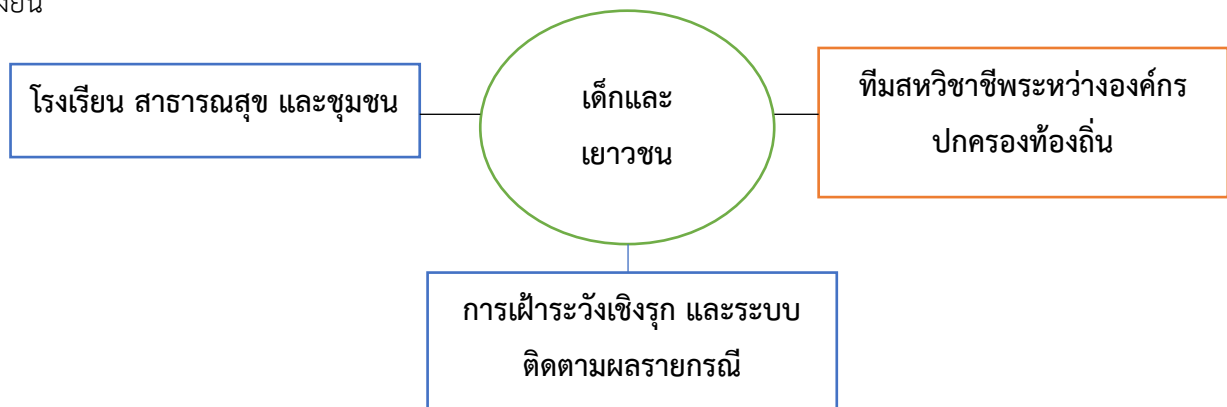

ชุมชน และสังคม ขณะที่ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการสร้างกลไกป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำซ้ำ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในการป้องปรามและจัดการพฤติกรรมของผู้ละเมิดสิทธิเด็ก

เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ (Sindhudet, S. 2021) ที่ระบุว่าศูนย์คุ้มครองเด็กหลายแห่งยังเผชิญข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และกลไกการประสานงาน ทำให้มาตรการป้องกันยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ และยังสอดคล้องกับ (Jones R., & Stanley, L. 2018) ที่ชี้ว่าการป้องกันที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และภาครัฐ แต่แตกต่างจาก (Smith, J. 2020) ที่พบว่าประเทศที่มีระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสนับสนุนสามารถเฝ้าระวังและป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า สะท้อนให้เห็นว่าบริบทไทยยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างและทรัพยากร

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการทีมสหวิชาชีพระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียน สาธารณสุข และชุมชน ควบคู่การจัดสรรงบประมาณเฉพาะ การกำหนดมาตรฐานกลางด้านการประเมิน สืบค้น คืบค้น การเฝ้าระวังเชิงรุก และระบบติดตามผลรายกรณี ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมความเสมอภาคในการคุ้มครองเด็ก แนวทางบริหารจัดการเครือข่ายพื้นที่ เครื่องมือพัฒนางานเชิงปฏิบัติให้ทันที่และต่อเนื่อง ตลอดจนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับครอบครัวและชุมชน อันนำไปสู่ระบบคุ้มครองเด็กที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

1.1.1 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอ หน่วยงานระดับนโยบายควรกำหนดกรอบงบประมาณเฉพาะสำหรับศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก เพื่อให้สามารถดำเนินงานด้านการช่วยเหลือฟื้นฟู และป้องกันได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่จำกัดอยู่เพียงการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้า

1.1.2 การยกระดับมาตรฐานการดำเนินงาน ควรกำหนดมาตรฐานกลางที่ชัดเจนสำหรับการคืนเด็กสู่ครอบครัว การประเมินความพร้อม และการติดตามผล โดยมีหน่วยงานส่วนกลาง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำกับดูแลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการให้บริการทุกพื้นที่

1.2 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงการบริหาร

1.2.1 การบูรณาการทีมสหวิชาชีพ ควรเสริมสร้างกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็ก โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการประชุม วางแผน และติดตามผลร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การช่วยเหลือและป้องกันครอบคลุมทุกมิติ

1.2.2 การจัดทำแผนเฝ้าระวังเชิงรุก ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กควรพัฒนาระบบเฝ้าระวังเด็กกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และผู้นำท้องถิ่น เพื่อสร้างกลไกป้องกันไม่ให้เกิดตกหล่นจากการคุ้มครอง

1.3 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงปฏิบัติการ

1.3.1 การช่วยเหลือที่เร่งด่วนและต่อเนื่อง ควรมีระบบลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบและให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที พร้อมทั้งมีการติดตามผลหลังการช่วยเหลือเพื่อประเมินประสิทธิภาพ และลดโอกาสการกลับเข้าสู่วงจรปัญหา

1.3.2 การฟื้นฟูและเยียวยาจิตใจ ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมพลังทางจิตใจแก่เด็กและครอบครัว เช่น การให้คำปรึกษา การอบรมทักษะชีวิต และการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัว เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงทางอารมณ์

1.3.3 การส่งเสริมสิทธิเด็กและการมีส่วนร่วม ควรจัดโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักและความสามารถในการปกป้องตนเอง ขณะเดียวกันควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจและการยอมรับในสังคม

1.4 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน

1.4.1 การสร้างความตระหนักรู้ในชุมชน ควรดำเนินการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การละเมิดสิทธิ และการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

1.4.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาชุมชน ควรมีบทบาทเชิงรุกในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเติบโตและการคืนเด็กสู่สังคมอย่างราบรื่น ทั้งในมิติของการให้อภัย การเปิดโอกาส และการสนับสนุนกิจกรรมเชิงบวก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา การดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในชุมชนตำบล จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่ามีข้อค้นพบที่สำคัญซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนางานวิจัยในอนาคตได้ ดังนี้

1. การขยายพื้นที่ศึกษา งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังจังหวัดอื่น ๆ หรือหลายภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบลักษณะ การดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ไขในบริบทที่แตกต่างกัน อันจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและสามารถใช้กำหนดเป็นนโยบายในระดับประเทศได้

2. การวิจัยเชิงเปรียบเทียบและกรณีศึกษาเชิงลึก ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กที่ประสบความสำเร็จกับศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กที่ยังเผชิญข้อจำกัด เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จและอุปสรรคในการดำเนินงาน อีกทั้งควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น กรณีศึกษาเชิงลึก (case study) เพื่อสะท้อนพลวัตการทำงานและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างละเอียด

3. การวิจัยที่มุ่งเน้นมิติเด็กและครอบครัว งานวิจัยครั้งนี้เน้นที่การดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กเป็นหลัก ในการวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลจากเด็กและครอบครัวผู้ใช้บริการ โดยตรง เพื่อสะท้อนมุมมอง ประสบการณ์ และความต้องการที่แท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก อันจะช่วยให้ข้อเสนอเชิงนโยบายมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. การบูรณาการแนวคิดทฤษฎีเพิ่มเติม แม้งานวิจัยนี้ได้เชื่อมโยงกับทฤษฎี Child-Centered Approach และ Ecological Systems Theory แล้ว แต่งานวิจัยในอนาคตอาจบูรณาการแนวคิดอื่น เช่น Rights-Based Approach, Positive Youth Development หรือ Trauma-Informed Care เพื่อต่อยอดการอธิบายและวิเคราะห์ในมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ควรพัฒนางานวิจัยที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การออกแบบมาตรการ ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้จริงและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในพื้นที่

6. การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ งานวิจัยต่อไปควรพัฒนาเครื่องมือหรือฐานข้อมูลที่ใช้ติดตามสถานการณ์คุ้มครองเด็กในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบฐานข้อมูลดิจิทัล หรือ Dashboard การคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังและประเมินผลเชิงนโยบาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2564). *แนวทางการดำเนินงานศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กระดับตำบล (SCPCC)*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2564). *รายงานผลการขับเคลื่อนระบบคุ้มครองเด็กในระดับพื้นที่*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. กรุงเทพมหานคร

บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2568). สื่อการเรียนรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์, 20 มกราคม 2568,

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (2546)

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2565). รายงานการประเมินผลศูนย์คุ้มครองเด็กระดับตำบล. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฯ.

ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.

สุนีย์ สีนุเดช. (2564). การดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองเด็กในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย.

วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 29(2), 45-68.

Foundation for the Protection of Children's Rights. (2004). Child protection practices in Thai communities: A baseline report. Bangkok: FPCR.

Jones, R., & Stanley, L. (2018). Strengthening child protection systems: The role of inter-agency collaboration. *Child Abuse & Neglect, 80(1)*, 52–61.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.03.019>

Smith, J. (2020). Digital child protection systems: Building resilience through technology. *Journal of Child Welfare Studies, 15(3)*, 201–219.

Taro, Yamane. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. Tokyo : Harper International Edition.

UNICEF Thailand. (2021). Strengthening Child Protection Systems in Thailand. Bangkok: NICEF.

UNICEF Thailand. (2022). Annual report on child protection in Thailand 2022. Bangkok: UNICEF Thailand.

UNICEF. (2019). Child protection systems: Strengthening for results. New York, NY: UNICEF.

Translated Thai References

Child Protection Act B.E. 2546 (2003)

Child Rights Protection Center Foundation. (2022). Report on the Evaluation of Child Protection Centers at the Sub-district Level. Bangkok: The Foundation.

- Child and Youth Protection Division, (n.d.). *Convention on the Rights of the Child and Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child*. Bangkok.
- Chachoengsao Provincial Child and Family Welfare Center. (2025). Learning media on law and the justice process in e-learning format, January 20, 2025.
- Department of Children and Youth Affairs. (2021). *Guidelines for the Operation of Sub-district Child Protection Centers (SCPCC)*. Bangkok: Department of Children and Youth Affairs.
- Department of Children and Youth Affairs. (2021). Report on the Implementation of the Child Protection System at the Local Level. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security.
- Keawthep., K. (1995). *Community Cultural Work Tool* Bangkok: Catholic Council of Thailand for Development. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). National Economic and Social Development Plan, Volume 13.
- Royal Gazette. (2003). Child Protection Act B.E. 2546 (2003).
- Royal Gazette. (2017). Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).
- Sindhudet. S. (2021). Operation of child protection centers in northern Thailand. *Journal of Social Work*, 29(2), 45-68.

